

Tanítók Fekete István Egyesülete 2023/24. tanév	OLVASÁS - SZÖVEGÉRTÉS		
	Feladási határidő: 2023. december 8. (péntek)		Postai cím: Harmatcsepp 8500 Pápa, Pf. 57.
Forduló: II.		Évfolyam: 4.	Az iskola kódja: H-
A versenyző neve:			
Elérhető pontszám:	80	Elért pontszám:	Javította:

Kedves Versenyző!
Köszöntelek a Harmatcsepp vetélkedő második fordulójában.
*Figyelmesen olvass el minden feladatot, **tollal** írd, és **önállóan** dolgozz!*
Sikeres versenyzést kívánok.

Fésűs Éva: A csárdást járó csizma

Volt egyszer egy kis csizmadia, Jankó. Látástól vakulásig dolgozott a mesterművén, egy pár fényes csizmán.

Nagyban szögelte, kalapálta, amikor egyszer csak panaszos sírdogálást hallott a műhely ablakából. Csodaszép tarka lepke vergődött a párkányon, de csak egy szárnya volt.

–Segíts rajtam, csizmadia legényke – sírt a lepke –, keresd meg a másik szárnyamat a réten, különben meghalok!

–Hogyan keressem, hiszen olyan nagy a rét! – sóhajtott a legényke. – Holnap reggelre pedig be kell fejeznem a mestermunkát.

–Azon sose búsulj, bízd csak rám a munkát! – mondta a lepke.

"Már hogyan tudna egy lepke csizmát remekelni?" – gondolta a kis csizmadia, de annyira megesett rajta a szíve, hogy mégis elment megkeresni a szárnyát.

Meg is lelte egy vadtátika levelén, másnap hajnali harangszóra. Vigyázva felragasztotta a lepke hátára. A kis tarka pille hálálkodva libbent el a kék levegőben.

Annál búsabban fordult a munkája felé Jankó. S hát, amint odapillantott, azt hitte, káprázik a szeme! Készen volt a csizma, de még milyen szépen!

Vitte büszkén a mesterek elé. Álmélkodtak azok is, hogy milyen remek mestermunkát készített a kis csizmadia. Csak egy balkezes bocskortalpaló húzogatta irigyen a bajsztát:

–Szép, szép, de fogadok, hogy nyomná a nagyujjamat!

–Próbálja fel kigyelmed, ha kíváncsi rá! – pirosodott el a legényke.

A bocskortalpaló nem kérte magát kétszer. Nagy szuszogva felhúzta a csizmát, s éppen még egy rossz szót akart szólni, de a vadonatúj csizmák abban a pillanatban elkezdtek járni a friss csárdást. Táncoltatták az irigy embert, míg a víz nem verte. Kiabált, hadonászott, a mesterek meg csak nevettek. Legjobban a kis csizmadia, akit most már mesternek neveztek.

Addig ugrált a bocskortalpaló, amíg egyszer Jankó azt nem találta mondani:

–Állj meg, csizma, kopp! Elég volt a hopp! – Most látta csak, hogy jótettéért milyen jutalmat kapott. El is indult vele mindjárt szerencsét próbálni.

Éppen egy rengeteg erdőn ment keresztül, amikor zengő énekszóra lett figyelmes. Arrafelé tartott, s látta, hogy gyönyörű szép leány szedi ott fehér kezével a csipős csalánt. Nagyon megsajnálta.

–Ejnye, édes húgom, kinek szeded a csalánt?

–Édesapám kacsáinak.

–Nem sajnálod gyöngé két kezdet?

- Ha mostohám nem sajnálja, én hiába bánám.
- Hol az a mostoha?
- Fent a palotában, királyapám mellett ül a fényes trónon!
- Hát akkor te miért jársz itt foltozott ruhában?
- Elfoglalta helyemet a mostoha néném.
- Talán szebb tenálad?
- Vajjal kenegetik, tejben megfürösztik, mégis világ csúfja!
- Szegény kis királylány, gyere el énhozzám! Igaz, semmim sincsen, de jobb dolgod lenne.
- Nem mehetek férjhez, amíg csúf nénémnek nem akad kérője.
- Akad elég herceg, aki maga sem szebb!
- Nincsenek ám itthon. Mind csatába mentek! Háborúban vagyunk a szomszéd királlyal.

Holnap reggel lesz az utolsó ütközet.

Nagyot villant erre Jankó szeme. Tudta már, mit tegyen! Egyenesen felment a királyhoz. A király foga vacogott a félelemtől, mert a katonáinak puska helyett már csak kapanyél jutott.

–Azért jöttem, felség, hogy ne szomorkodjék! – mondta a csizmadia. – Elintézem én az ellenséget! Felséged csak fúvassa meg holnap reggel a trombitákat, és indítsa a seregét rohamra. Győzni fognak, fejemet adom érte!

–És ha úgy lesz, amint mondod, mit kívánsz jutalmul?

– Felséged leányát, édes, szép virágát!

Megígérte a király, és Jankó boldogan indult útnak. Pirkadatra odaért az ellenség táborához.

–Vigyetek a hadvezérhez! – mondta az öröknek.

Peckes Vitéz Vendel, hírneves hadvezér, ott állt már a serege élén és lóra akart szállni.

–Hát te mit akarsz itt? – förmedt rá Jankóra.

–Kigyelmed fényes hírneve hozzám is eljutott. Hoztam ajándéku egy pár csizmát. Dicső hadvezérnek ilyenben kell győztes csatába indulnia!

Pávánál hiúbb volt Peckes Vitéz Vendel. Torkán akadt a vezényszó, amint a remek csizmákat meglátta. Nem is késlekedett, nyomban felrántotta őket. No hiszen, bár sohase rántotta volna! Mert a csizmák vele is elkezdtek jární a gyors csárdást. Rezeitették a térdét, megpörgették, megforgatták, nyilallott a talpa, de csak vitték bokáztatva, amerre nem is akarta!

A katonák kardot, puskát eldobáltak, földre hemperedtek, úgy nevettek! Felbomlott a csatasor, prüszkölt mérgében a hadvezér, de mindhiába. Jankó addig meg nem állította, a csizmától meg nem szabadította, amíg a másik sereg meg nem rohamozta őket. Pusztá kézzel ejtették fogságba a kacagástól guruló ellenséget.

Volt nagy diadal! Vitték Jankót vállon, a király elé, akinek nem fért a fejébe, mit csinálhatott a kis csizmadia. Boldog volt Jankó! Most már övé lesz a szép királykisasszony! Hát, uramfia! Kit vezetnek elébe? Mostoha királyné világcsúfja lányát! Legyező a füle, az orra uborka, amikor mosolyog, mintha görcse volna! Fel is pattant Jankó:

–Nem jól van ez, felség! Én az édes lányát kértem feleségül!

Hanem a királynak még egy fél szó sem jutott, olyan hangosan lármázott a gonosz királyné:

–Vagy kell a menyasszony, vagy pedig fel is út, le is út, amíg szépen mondom!

"No, várj csak, boszorkány!" – gondolt nagyot Jankó, hangosan pedig azt mondta:

–Jól van hát, nem bánom, legyen lakodalom, de csak úgy, ha a felséges királyné elfogad tőlem egy pár csizmát, s abban eljárja velem a nyitócsárdást.

Hogyne fogadta volna! Örült, hogy a lányát férjhez adja. Felhúzta a csizmát, s azok vele is tüstént megindultak. Rúgták a port, összeverték a bokáját. Sivalkodott a gonosz királyné, repült a szoknya, kibomlott a kontya. A csizmák egyre szaporábban aprózták a csárdást. Vitték a királynét körbe, karikába, az udvari népnek nagy mulatságára! Csizmadia Jankó pedig nevetve kérdezgette:

–Megkapom-e a király édes lányát?

Addig nem állította meg a csizmákat, amíg a királyné igent nem mondott. Ezután lett csak igazi lakodalom! De azon már nem táncolt az álnok királyné, mert a bokáját kellett borogatnia. Annál szebben járta az igazi királykisasszony a derék kis csizmadia karján, akinek még ma is boldog felesége.

1. Húzd alá a szövegben a szereplőket kék színessel! 6/
2. Válaszolj a kérdésekre! 17/

Ki a főszereplő? _____

Hol játszódik a történet? Milyen helyszíneken? _____

Milyen mesterséget tanult ki Jankó? _____

Milyen célokat tűzött ki maga elé a legény? _____

Ki vagy mi segítette Jankót a kitűzött célok elérésében? _____

Ki vagy mi hátráltatta, nehezítette a céljai elérését? _____

Milyen próbákat kellett teljesítenie? _____

3. Mi a történet műfaja? Húzd alá a helyes választ! 1/

népmese, műmese, népmonda, vers, ismeretterjesztő írás

4. Keresd meg a szövegben a szavak rokon értelmű kifejezéseit! Írd le a szavak mellé!

elkészíteni _____ fűjtatva _____

hánykolódott _____ híres _____

katonás _____ kiabált _____

napkeltére _____ odanézett _____

repült _____ visítózott _____

5. Mik ezek? Mondd egy szóval (gyűjtőnévvel)! 2/

szandál, cipő, saru, bocskor, csizma, papucs, mamusz, bakancs: _____

A régi mesterségek olyan foglalkozások, amiket mára gépek helyettesítenek, ezért szinte teljesen megszűntek.

A csizmadia mesterség

A csizmadiák csizmák készítésével és javításával foglalkozó mesteremberek. A csizmák készítésén túl másfajta lábbeli varrásával is foglalkoztak, (pl. cipellő, papucs), de a csizmát minden lábbelinél rangosabbnak tartották. Rangját azzal érdemelte ki, hogy eleinte a vitélő nép, hadakozó úri rend, a lóháton járó nemesség, majd a lovas katona viselte. Földön járóként is kiváltságos lábbeli maradt: a szegénység ünnepi viseletének tartozéka.

A magyarságnál a puha szárú csizma ősidők óta a lovas öltözkészítékhez tartozott. Mai formája a középkorban kezdett kialakulni, ekkor terjedt el a kemény szárú is. Készítésére ősidők óta legmegfelelőbbnek a bőrt tartották, természetesen ebből készült.

Hogyan is lett a fiatal inasból mester? Tíz-tizenkét éves korban szegődött el a fiú inasnak a csizmadia műhelyébe. Három-hat év alatt megtanulta a mesterséget, de egyéb feladatokat is el kellett látniuk. (Ház körüli teendők, mezei munka, csizmák cipelése a vásárookra, s még amivel a mester megbízta. Három év után már csizmadia legény lett. 2-3 évnyi legényként végzett munka után ki kellett váltania a vándorkönyvet. Ezután 2-5 esztendőn át vándorolt, hogy a mesterségét gyakorolja. A vándorlás befejeztével mesterjogot nyert, s nekiláthatott a mestermunka elkészítésének. Ha az öreg mesterek jóvá hagyták az elkészített lábbelit, az ifjú mestert maguk közé fogadták.

1. Válaszolj röviden a kérdésekre! 7/

Legalább hány év kellett a mesterré váláshoz? _____

Mi célt szolgált a vándorkönyv? _____

Miért tartották a csizmát a legelőkelőbb lábbelinek? _____

Miből készítették a csizmákat? _____

2. Tedd időrendi sorrendbe a mesterré válás folyamatát! 7/

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
legényévek	gyakorlat szerzése	inasévek	mesterjog	mesterré válás	mesterremek elkészítése	vándorkönyv kiváltása

3. Kösd össze az összetartozókat! Mi a neve a lábbelinek? Vonalzót használj! 8/

bakancs
bocskor
cipellő
cipő
csizma
papucs
saru
szandál

